

étage» a Algèria (Beaussier), a Esp. «solarium», *RMa.*, «cámara donde dormimos», «cámara como quiera», *Palc.* De l'àrab va passat al cat. i cast. (*DECH AL-GORFA*), on sempre ha estat un mot arrelat a Andalusia, Regne de Toledo i Arag. *engolfa* «buhardilla, falsa» (Borao). L'article de Nebrija «*algorfa: soberado*» el gira Busa-N. (1507) com «*algorfa o tarrat: contignatio*» (A-v-5.5).

Modernament, en cat. central (*gólfa*, -es), ha passat a l'ús de la llengua comuna, ja sense el regust ni l'article aràbic: «*golfa o porxada de casa: subtegulaneum tabulatum, tabulis proxima contignatio*», Lacav., o sigui ja el sentit modern de *les golfes* o *una golfa* o sigui 'piset generalment deshabitat (i destinat a guardar-hi objectes o provisions) immediat al sostre d'una casa' (acc. que avui els val. donen a *sostre*, i alguns rebutgen el mot com a propi de «Catalunya», 22-IV-1975).

«Havent pujat a veure les provisions de pomes i cebes, amb lo demés de l'heretat, dalt sa *golfa*, i aposentos ---», B. de Maldà (*Colh. B. V.*, 107.4); «componia's 20 lo casal de baixos, pis y *golfa*», Vidal i Val. (*Ros. d'estiu*, 272); «potser lo dia que plorés, perquè no-ls amohinés, l'engegarien a la *golfa*, com un gat», «ses *golfes* y graners, cementiri de recorts, hont anavan a parar tots los trastos vells», NOLLER (*Pap.*, 178; *Notes de c.*, 191); «lo segon pis y darrer ha sigut convertit part en terrat, y lo que queda ab teulada, serveix de *golfa*, plena de trastos vells», Pin i Soler (*La Fam. dels Garrigas*, 10); «pugeu-me'l a les *golfes*: jo'm basquejaré fins que 's goreixi», Pons i Mass. (*Trascant p. l. S.*, 38).

En cat. occidental es conserven formes amb l'article aràbic o la seva degeneració: tort. «*asgolfa: desván*», «*argolfa: golfa*» (BDC III, 86, 85), *algorfa* (Vergés i Paulí, *Espurnes d. l. Ll.* v, 15-6, context citat a *ES-GAMBI*); *asgolfa* «segon pis de les cases» (o sigui encara el sentit clàssic en àrab) a Vallfogona de Riucorb (*Buill. Assoc. d'Exc. Catalana* XII, 147); «clima sec, però en una inundació ací l'aigua arribarà fins a l'*an-górfia*», Vallmanya d'Alcarràs (1964); veg. Griera, *Vocabulari de la Casa*, BDC xx, 109 (*golfa, asgolfa*), 105 (eng-); *esgolfa* a Ponts (Montanyà, *Top. Mèd.*, 206); pall. *angolfa* «el pis més amunter d'una casa» (*AlcM*, s. v.); *golfa* a la Vall de Barravés (BDC VI, 27); mall. *algorfa* «habitació situada entre els baixos d'una casa i el pis principal» (*AlcM*, s. v.). *Biniagorfa, -golfa*, antiga alqueria d'Artà, no ve d'això sinó de PINNA CURVA (V. nota en collab. amb Mascaró).

1 Penrice, 104. Com que allí també s'aplica al setè cel, cal un especialista en llengua i teologia aràbigues per decidir si es partí de la idea de 'pròxim al cel' o del de casa gran amb regatge propi i més d'un pis.

Golfada, V. *gol* *Golrà*, *golfàs*, *golft*, *golfinada*, *golfinera*, V. *doft*

GOLFOS, 'polleguera o articulació (d'una porta etc.)', prové en definitiva del gr. γόμφοσ 'clavilla o pern que uneix parts d'un objecte (en particular, d'una nau)', 'juntura o articulació', per conducte del llatí

GOMPHUS id., del qual prové igualment el fr. *gond* (quasi sempre en plural, fr. ant. *gonz*, i d'aquest es prengueren el cast. *gonce*, *gozne*, i port. *gonços*), i el diminutiu cat. ant. i dial. *galfons*, *gofons*, oc. *go(n)fo(n)*, id.; la forma, però, del català modern, que també és ja antiga, no està ben explicada, i és possible que surti d'un diminutiu llatí *GOMPHŪLOS, d'on *gómfo(l)s* i **gólfons* per metàtesi, reduït després a *golfos*. □ 1.^a doc.: *golfs* (?), 1331; *golfos*, 1373; *galfons*, 1309.

Ja antigament és la forma *golfos* la més ben documentada i més freqüent: «per los *golfos*, baules, e per quatre jornals de un mestre, e per un forrellat que féu en una porta del dit palau --- per fusta e per launas de *golff*<o>s ---», doc. de Barcelona, de 1373 (*Homen. a Rubió i Lluch* II, 516); «dos *golfos* per ops del portal del caragol del símbori», doc. Bna. 1428 (CaCandi, *MiscHistCat.* II, 222); en unes reixes de fusta: «a N P. Roqua manya, per dos *golfos* que han mesas en las reixas de las fons novas», Bna. 1434 (id., id. II, 225); «*golfos*, claus e altres ferros vells», inv. de les Drassanes de 1489 (Moliné, ed. del *Consolat*, p. 372); *AlcM* cita la mateixa forma en -fos, en l'inventari del notari Gabriel de Grau, de 1489, i, en l'any 1546, en un dels inventaris de castells catalans publicat per Ramon d'Alòs.

Golfos és igualment la forma general en totes les fonts més modernes, de manera que una forma pronunciada *golfos* o cosa semblant és completament inoïda: «los *golfos*: cardo», OPou (*TbPu.*, 12); «*gólfo* en las portas: *gozne*; posar *gólfo*s en las portas, finestras etc.; traure els *gólfo*s: desgoznar», Belv.; «ouen, y'l mar ses ones, sos focs lo cel, atura: / sua sanc la montanya, com un rahim premsat, / debatega ab sos *golfos* ferriços la natura / per amagar-se trèmola dintre l'abim badat», *Atl.* IX, 28c. És, en efecte, la forma que segueix essent usual a tot el Princ. (llevat de l'extrem NO.) i inclouent-hi el CpTarr. (vi, 45) etc. (BDC xx, 162), i fins les Marques d'Aragó: Benavarrí (BDC VII, 74) i el Matarranya (desbordant àdhuc del límit lingüístic);¹ també a Dorres, Alta Cerdanya, m'ensenyen un *golfo* de fusta que posen a l'esperra que tanca les cledes dels prats (1959).

Que una forma *golfs* hagi existit mai és ben dubtós: en quedaria modernament algun rastre. Se n'han assenyalat exs. antics. Serra i Vilaró: «plom ab que fermen los *golfs* de les fenestres del cap de l'església» en un doc. de 1331 del seu llibre sobre *Pinós i Mataplana* (vol. III, 15), però aquí només el mot *fenestres* ha de ser clarament del text mateix del doc. i la resta (per la redacció) sembla més aviat un resum que ens en dóna el docte arxiver; el mateix es pot pensar d'un doc. de Bna. de 1418 que ens comunica CaCandi: «xvii lliures e mige de *guolfs* qui entraren en los portals» (CaCandi, *MiscHistCat.* II, 219, el qual és sabut que era un maníctic del *los*, del *qui* subjecte i d'altres arcaïsmes, i era purista a ultrança); el DAG. recull un «*gol* de porta» de 1467, i un arxiver de Val. comunica a l'*AlcM* «*golfs* e tancadura pera la dita porta» d'un doc. de 1424; en fi «la porta del camp sie rexada e stigua en bons *golfs* de ferre e enmeltis <??> e haja